

Jan Dąbrowski

"Saeculum Christianum" : Pismo
historyczno-społeczne, [b.m.] 1995 :
[recenzja]

Wrocławski Przegląd Teologiczny 3/1, 120-121

1995

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

kański gość żywił wobec osoby Jana Pawła II i wobec jego wypowiedzi i publikacji dotyczących judaizmu. Michael Signer wskazał na książkę *Przekroczyć próg nadziei* jako na publikację zawierającą szczególnie obiecujące sformułowania w sprawie możliwości wzajemnego ubogacenia się duchowego chrześcijan i żydów.

Saeculum Christianum. Pismo historyczno-społeczne. Półrocznik, rok 1 (1995) nr 2, ATK, ss. 323.

Ukazał się drugi numer półrocznika „*Saeculum Christianum*”, pisma historyczno-społecznego, zawierającego wiele ważnych i interesujących tematów.

Obecny zeszyt został poświęcony Księdzu Profesorowi dr. hab. Marianowi Banaszakowi w związku z jego 40-leciem pracy naukowej oraz przejściem na emeryturę. Na Księgę Pamiątkową składają się trzy części. W pierwszej ks. Wincenty Myszor zapoznaje nas z działalnością naukową, dydaktyczną i organizacyjną Jubilata w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Choć autor omawia tylko dwudziestolecie pracy (1972-1992) w ATK, to jednak nawiązuje do jego dokonań naukowych i organizacyjnych na Papieskim Wydziale Teologicznym i Muzeum Archidiecezjalnym w Poznaniu. Ks. M. Banaszak prowadził rozległe badania naukowe, wśród nich m.in. zajmował się archiwaliami (*Katalog Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu*), historią Kościoła w Wielkopolsce, zwłaszcza w XIX wieku. W ATK opracowywał bardzo potrzebną historykom bibliografię historii Kościoła w Polsce. Był współpracownikiem i autorem 232 haseł do *Słownika polskich teologów katolickich*, a także opracował ponad 80 haseł do *Polskiego słownika biograficznego* i *Encyklopedii katolickiej* KUL. Ks. Józef Mandziuk przedstawia bibliografię prac naukowych i popularnonaukowych Ks. Profesora. Dorobek pisarski ks. M. Banaszaka jest ogromny i obejmuje prawie 600 publikacji. Wybitnym jego dziełem jest 5-tomowa *Historia Kościoła katolickiego*.

Druga część pisma zawiera referaty wygłoszone w dniu 10 maja 1993 r. podczas sesji naukowej poświęconej naszemu Profesorowi. Pierwszy – ks. bpa Edwarda Ozorowskiego – zawiera uwagi o metodzie historii teologii. Ks. Daniel Olszewski pisze o przepowiadaniu kościelnym w II Rzeczypospolitej (1918-1939), a o. Janusz Zbudniewek ZP opisuje fundacje paulinów w XVII i XVIII wieku.

W ostatniej części – trzeciej – zostały zaprezentowane artykuły współpracowników, uczniów i przyjaciół ks. Mariana Banaszaka. Nadesłane one zostały prawie ze wszystkich najważniejszych placówek naukowych w Polsce. Otwiera ją artykuł ks. Zygmunta Zielińskiego: *Cuius regio eius religio – principium regnandi*. Ks. Jan Kracik zajmuje się przemianami jakościowymi kultu relikwii w starożytności i wczesnym średniowieczu. Natomiast ks. Konrad Lutyński opublikował artykuł o poznańskich prałatach i kanonikach w XVI w., do którego został dołączony wykaz prałatów i kanoników poznańskiej kapituły katedralnej w XVI w. Na temat więzi metropolitalnej dwóch miast w XVII w.: Wrocławia i Gniezna, pisze ks. bp Jan

Kopiec, a ks. Tadeusz Fitych ukazuje herb rodziny Lancellottich oraz jej przedstawiciela Giovanniego Battisty, który był trzydziestym pierwszym nuncjuszem papieskim w Polsce w latach 1622-1627. Ojciec Marian Kanior OSB prezentuje nam Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego w Rzeczypospolitej Krakowskiej (1815-1846). Ks. Jan Związek opisuje akta biskupa Karola Skórkowskiego w Archiwum Kurii Metropolitalnej w Krakowie, a ks. Kazimierz Śmigiel przedstawia działalność arcybiskupa Floriana Stablewskiego na rzecz pacierza szkolnego i nauczania religii w języku polskim w latach 1901-1902 (strajk wrzesiński). Nominacją biskupa Józefa Sebastiana Pelczara na biskupa przemyskiego obrządku łacińskiego w 1900 r. zajmuje się ks. Bolesław Kumor. Karmelitanki bose w Poznaniu w latach 1867-1875 – to temat artykułu o. Czesława Gila, karmelity bosego. Ks. Bernard Kołodziej TChr pisze o początkach duszpasterstwa polonijnego w Ameryce Łacińskiej do 1939 r.; ks. Henryk Borcz omawia Akcję Katolicką w diecezji przemyskiej obrządku łacińskiego. „Narodowym wyznaniem wiary” ks. prof. M. Banaszak nazwał Pierwszy Krajowy Kongres Eucharystyczny w Polsce, który odbył się w Poznaniu w dniach 26-29 czerwca 1930 roku, „od czwartku do niedzieli włącznie” (s. 287). Próbę oceny tego problemu w świetle ówczesnej prasy podejmuje ks. Edward Nawrot. Ks. Marek T. Zahajkiewicz zajmuje się specyfiką katolicyzmu kresowego. Jest to refleksja historyczna o religijności na Kresach południowo-wschodnich w dawnej Rzeczypospolitej Polskiej. Na zakończenie ks. bp Stanisław Napierała przedstawia zadania Kościoła w Polsce w dziedzinie działalności uczelni kościelnych i katolickich w świetle ustawodawstwa kościelnego i cywilnego.

Należy przyłączyć się do serdecznych życzeń składanych przez Redakcję „Saeculum Christianum” Dostojnemu Jubilatowi i wyrazić radość z jego dalszej twórczej pracy.

Jan Dąbrowski

Roman Darowski SJ, *Filozofia w szkołach jezuickich w Polsce w XVI wieku*, Kraków 1994, ss. 447.

W polskiej bibliografii filozoficznej ciągle za mało jest prac monograficznych dotyczących dziejów filozofii w Polsce. W dalszym ciągu sporo jest jeszcze tematów dotąd nie tkniętych przez historyków, mimo iż w wielu przypadkach istnieje do tego rodzaju badań obszerna baza źródłowa. Dlatego też z wielkim zadowoleniem należy witać każdą nową monografię, przybliżającą dzieje naszej rodzimej filozofii. Bardzo cennym przyczynkiem w tej dziedzinie jest sygnalizowana tu monografia ks. Romana Darowskiego, profesora Fakultetu Filozoficznego Towarzystwa Jezusowego w Krakowie. Praca przedstawia problematykę związaną z nauczaniem filozofii w szkołach jezuickich w Polsce w XVI wieku. Swoją monografię podzielił autor na dwie główne części. W pierwszej przedstawił teoretyczną stronę zagadnienia, a więc